

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Харківська державна академія культури

ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
22-24 травня 2025 року

Полтава 2025

4. Sokolova, T. V. (2018). "Контемпорарі як форма пластичного театру". *Мистецтвознавчі записки*, №33, с. 112–117.
5. Sorokina, N. M. (2016). *Сучасний танець: історія, теорія, методика*. Київ: Либідь.
6. Thomas, H. (2003). *The Body, Dance and Cultural Theory*. Palgrave Macmillan.

Стадник О.В.

студентка *Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Горголь В.П.

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри хореографії і танцювальних видів спорту
*Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

НАРОДНА ХОРЕОГРАФІЯ ЯК ФОРМА КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Народна хореографія – це сукупність традиційних танців, що виникли в народному середовищі й передаються з покоління в покоління як частина нематеріальної культурної спадщини. Вона виступає одним із найяскравіших проявів культурної ідентичності народу, відображаючи його історичний досвід, цінності та світогляд. На відміну від професійного сценічного танцю, народна хореографія формується колективно і є органічною складовою обрядів та повсякденного життя громади протягом століть. Її вивчення дозволяє простежити шляхи розвитку культур і зрозуміти, як через танець спільнота усвідомлює та презентує себе світу. Як влучно зазначено педагогами, *«кожна нація через симфонію рухів тіла намагається передати свій дух, ідентичність та своєрідність національних традицій і обрядів»*.

Упродовж століть народні танці передавалися усно і шляхом наслідування, виконувалися в колі громади на весіллях, святах урожаю,

календарних обрядах, ярмарках – всюди, де гуртувалися люди. Лише з XIX століття, у добу національного відродження, етнографи та композитори почали активно збирати й нотувати народні танці, надаючи їм статусу культурного надбання нації. Сам термін «народний танець» виник у європейській науці XIX ст., коли вчені описували “простолюдні” традиції; у середині XX ст. його витіснили більш нейтральні визначення на кшталт «традиційний танець», підкресливши повагу до носіїв цієї культури.

Спочатку народні танці виконувалися “для себе”, з часом їх почали адаптувати для сцени та виконувати професійні колективи. Таким чином, народна хореографія еволюціонувала від стихійного селянського танцю до усвідомленого елемента культурної спадщини, що нині часто репрезентується на сцені або включається до списків нематеріальної спадщини ЮНЕСКО.

Українська народна хореографія відіграє ключову роль у формуванні національної самосвідомості та репрезентації українського народу. Найвідоміший приклад – гопак, який набув статусу своєрідної візитівки України та є одним із найбільш відомих символів української культури. Яскраві стрімкі рухи гопака, традиційні костюми з широкими червоними шароварами та віртуозна музика відображають історичний дух козацтва та життєрадісність українського етносу. Недарма цей танець часто неофіційно називають «національним танцем України», і він незмінно присутній у виступах професійних ансамблів, на державних святах та міжнародних фестивалях.

У країнах Латинської Америки народні танці також посідають важливе місце у формуванні національної ідентичності, хоча їхній характер значно відрізняється через історичне змішання різних культур. Так, у Бразилії самба – народний танець афро-бразильського коріння – перетворилася на один із головних національних символів, невід’ємних від бразильського карнавалу та ідентичності країни. У Мексиці танці, як-от «Jarabe Tapatio» (відомий як мексиканський «танець з капелюхом»), увібрали в себе елементи іспанського фольклору і стали емблемою мексиканської культури під час державних свят.

В Андах (Перу, Болівія) й досі побутують індігенні танці (наприклад, перуанська марінера чи болівійський танець уайньо), зберігають самотність корінних народів. Попри велику різноманітність танці Латинської Америки виконують схожу соціальну функцію – об'єднують громаду у святкуванні та утверджують унікальну культурну спадщину кожної країни.

У сучасному світі народна хореографія зазнає значних змін під впливом глобалізаційних процесів, урбанізації та розвитку масової культури. З одного боку, осередки традиційної передачі танців – сільські громади, родинні свята – поступово слабшають. Народний танець дедалі частіше переміщується зі свого автентичного контексту на сцену або в сферу розваг для туристів. Внаслідок цього виникає небезпека комерціалізації та спрощення фольклорних форм: для показу публіці танці інколи адаптують, перетворюючи їх на ефектні шоу-номери, з яких втрачається первісна глибина символіки та сенсу.

Водночас глобалізація відкриває й нові можливості для збереження та популяризації народної хореографії. По-перше, зростає міжнародний інтерес до різноманітних автентичних культур – на світових фольклорних фестивалях колективи з різних країн демонструють своє танцювальне мистецтво. По-друге, міжнародні організації усвідомили цінність нематеріальної культурної спадщини: традиційні танці все частіше включаються до списків, що охороняються ЮНЕСКО, як такі, що допомагають *«зберігати культурне розмаїття в умовах зростаючої глобалізації»*. По-третє, сучасні технології дозволяють фіксувати та передавати танцювальні знання: створюються цифрові архіви, відео-колекції, онлайн-курси, що дає шанс зберегти навіть маловідомі місцеві танці для нащадків.

Отже, народна хореографія одночасно зазнає трансформацій і знаходить нові форми існування, продовжуючи виконувати свою основну місію – бути носієм культурної пам'яті та самотності народу навіть за межами його історичного середовища.

Список використаних джерел:

1. Колесник, Я. П.(2003). Народна хореографія України: навч. посібник. Київ: Видавничий центр КНУКіМ.
2. Кушнір, Н. В.(2016). Народна хореографія як засіб збереження культурної ідентичності нації. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв.
ебединець Л.О. Народний танець. Український танок, 2019
4. ЮНЕСКО. What is Intangible Cultural Heritage? – про важливість нематеріальної спадщини в умовах глобалізації

Турко К.Д.

студентка *Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Ціпов'яз А.Т.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри хореографії і танцювальних видів спорту
*Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

КІНТОУРІ: ГРУЗИНСЬКИЙ ТАНЕЦЬ МЕШКАНЦІВ ТБІЛІСІ

Грузинська культура завжди славилася своєю багатогранністю, де особливу роль відіграють народні танці. Одним із яскравих прикладів є кінтоурі - жвавий і грайливий танець, який втілює дух старого Тбілісі та відображає життя його мешканців [1]. Витоки кінтоурі сягають ХІХ століття, коли вулицями грузинської столиці активно пересувалися кінто - дрібні торговці, ремісники та працівники місцевих ринків. Їх відзначали кмітливістю, гумор і неабияка життєва енергія. Саме ця невимушена легкість, властива кінто, знайшла своє втілення в характері танцю [2].

Під час виконання кінтоурі танцюристи втілюють образ винахідливого та моторного міщанина. Рухи наповнені веселощами, хитрістю й акторською